

Asia: VN/1531/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (alkoholijuoman toimittaminen, etämyynti ja markkinointi)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

On myönteistä, että nyt lausunnolla olevassa lakiesityksessä pyritään selkeyttämään etämyynnin rajat ylittävää sääntelyä ja mahdollistamaan alkoholijuomien etämyynti ja toimitus myös kotimaisilta toimijoilta. Ulkomailta tilatun alkoholin toimituksen ja valmisteverojen maksun osalta nykyinen sääntely on epäselvää ja kuluttajan näkökulmasta selkeän kansallisen säädöskokonaisuuden luominen kotimaiselle verkkokaupalle ja toimitukselle on toivottavaa.

Nykytilanteessa alkoholia voi tilata ulkomailta, mutta esimerkiksi kotimaisten pienpanimoiden osalta kotiinkuljetus ei onnistu. Lakiesitys parantaa tässä suhteessa kotimaisten toimijoiden suhteellista kilpailuasemaa mahdollistamalla tuotteiden kotiinkuljetuksen ja siten paremman saatavuuden. Myös kotimaisten toimijoiden mahdollisuuksia markkinoida tuotteitaan helpotetaan, mikä voi edistää vientiä.

Esitetty malli on lähtökohtaisesti elinkeinomyönteinen, mutta mallissa ulkomaiset toimijat asetetaan tosiasiallisesti kotimaisia toimijoita edullisempaan asemaan, koska ne voivat myydä ja toimittaa kaikkia alkoholijuomia. Kotimaisilla toimijoilla verkkokauppaa rajoitetaan esimerkiksi juomien alkoholipitoisuusrajoitteilla ja erilaisilla lupavaatimuksilla. Myös toimituslupiin ja myynnin volyyymiin sidotut valvontamaksut nostavat kotimaisten toimijoiden kustannuksia ja hallinnollista taakkaa.

Vaikka rajoitteilla ja menettelyillä halutaan todennäköisesti turvata Alko oy:n monopolin säilymistä, niin on selvää, että rajoitteille on muitakin perusteita kuten esimerkiksi haitallisten terveysvaikutusten hillintä. Sääntelyn toimivuutta pitää kuitenkin seurata, jotta se ei johda esimerkiksi siihen, että kilpailuasetelma vääristyisi ja osa toimijoista siirtyisi esimerkiksi Viroon, jossa alkoholin verkkokauppa on kevyemmin säänneltyä.

Esitykseen sisältyy myös riskejä, jotka kohdistuvat osaan elinkeinotoimijoista. Myönteiset elinkeinovaikutukset keskittyvät Alko Oy:n lisäksi suurempiin vähittäiskaupan toimijoihin ja panimoihin. Kotitoimituksen salliminen voi kuitenkin heikentää kaupungin anniskeluravintoloiden ja pubien toimintaedellytyksiä, mikäli se vähentää niissä käymistä. Tällä olisi vaikutusta myös kaupungin elinvoimaisuuteen ja vetovoimaisuuteen. Onkin syytä seurata, miten muutettava sääntely vaikuttaa esimerkiksi ravintoloiden toimintaedellytyksiin.

Alkoholinmyynnin vapauttaminen harkintaa käyttäen ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä vahvistaen on elinkeinonäkökulmasta kannatettavaa. Lupakäytäntöjen pitää kuitenkin olla hallinnollisesti kevyitä. Myös toimitusluvan haltijoille asetettavien valvontamaksujen pitää olla kustannuksiltaan kohtuullisia, jotta niistä ei muodostu elinkeinotoimintaa rajoittavaa tekijää.

Helsingin kaupunki on aiemmissa lausunnoissaan korostanut, että alkoholilain uudistamisen tavoitteet ovat ristiriidassa alkoholilain 1 §:n kanssa, jossa määritellään alkoholilain tavoitteeksi vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta alkoholin aiheuttaminen haittojen ehkäisemiseksi. Sosiaali- ja terveyspalvelujen näkökulmasta esitys, osana laajempaa alkoholilainsäädännön lieventämisen kokonaisuutta, ei ole kannatettava. Hallituksen uudessa esitysluonnoksessa on kuitenkin muutettu 37 §:ää siten, että alkoholijuomaa ei saa toimittaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluyksikköön, varhaiskasvatuksen järjestämispaikkaan eikä esi- tai perusopetuksen järjestämispaikkaan. Tämä on kannatettavampi muotoilu verrattuna aiempaan esitykseen, jossa toimituskielto oli rajattu ainoastaan terveydenhuollon toimintayksikköön, päihdehuollon yksikköön tai varhaiskasvatuksen järjestämispaikkaan silloin, kun paikka on lasten ja nuorten käytössä.

lhatsu Jan
Helsingin kaupunki - Pormestari